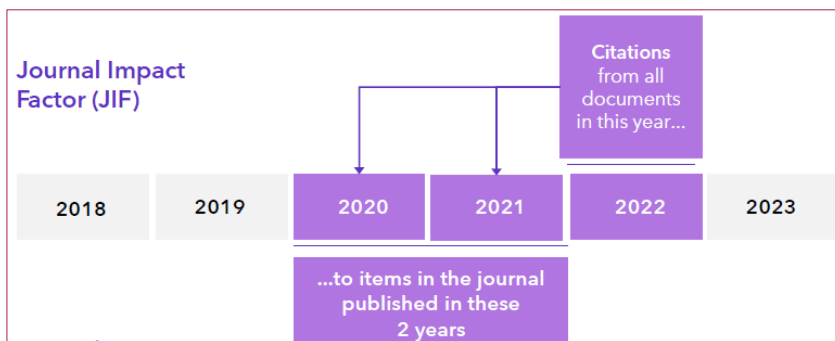

Najväčšia novinka spoločnosti Clarivate: IMPAKT FAKTOR PRE VŠETKY ČASOPISY VO WEB OF SCIENCE CORE COLLECTION

Mgr. Lucia Nižníková

Na konci júna, ako každý rok v tomto čase, priniesla spoločnosť Clarivate Journal Citation Reports Annual Release, čo v preklade znamená metriky pre sledované časopisy za rok 2022. Nebolo by na tom nič zvláštne, keby neprišla azda s najväčšou novinkou za posledné roky – zaviedla metriku impakt faktor pre všetky časopisy v Core Collection.

Impakt faktor časopisu (Journal Impact Factor, JIF) je jeden z najznámejších a najstarších koeficientov citačnej analýzy. Svetu ho v roku 1995 predstavil Eugene Garfield, americký vedec, zakladateľ bibliometrie, scientometrie a Inštitútu vedeckých informácií vo Filadelfii (Institute for Scientific Information, ISI). JIF vyjadruje vplyv časopisu na vedeckú komunikáciu, je ukazovateľ kvantity a jeden z prostriedkov na určenie kvality publikácií. Vypočítava sa ako pomer počtu citácií, ktoré boli zaznamenané v hodnotenom roku na všetky články v ňom publikované za predchádzajúce dva roky. Označuje tak priemerný počet citácií, ktoré v danom čase získal priemerný článok v danom časopise. Z toho vyplýva, že nie každý článok

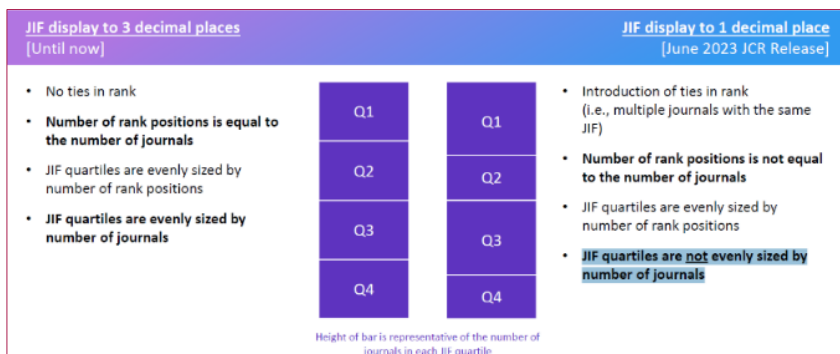
dosiahol takúto citovanosť. Naopak, štatistické rozloženie citácií je spravidla asymetrické a väčšinu citácií získa len malá časť článkov v danom časopise. Pôvodným účelom impakt faktoru nikdy nebolo merať kvalitu článkov a časopisov (sám E. Garfield pred takýmto zneužívaním varoval), ale poskytovať nástroj na porovnávanie citačných frekvencií. Za významne

citovaný článok možno považovať taký, ktorého citačná frekvencia je výrazne nad priemerom daného časopisu. Ďalší problém je mechanické porovnávanie rôznych vedných odborov cez hodnoty JIF bez ohľadu na ich zvyklosti a špecifiká a bez znalosti problematiky impakt faktoru, jeho histórie a účelu. Aj z tohto dôvodu vo svete už niekoľko rokov rezonuje diskusia o potrebe zmeny kritérií na hodnotenie vedy, ktoré sa neupínajú len na jednu metriku. Zrejme toto a tlak používateľov platformy Web of Science podnietil producenta spoločnosť Clarivate vypočítavať impakt faktor pre časopisy, ktoré ho doteraz nemali a „zrovnoprávniť“ ich s „privilegovaným“ impaktovaným titulom. Jedinou podmienkou je dostatok dát na výpočet, teda minimálne tri roky indexovania časopisu vo WoS Core Collection a sledovanie získaných citácií.

Zmena sa týka časopisov z oblasti humanitných vied v indexe Arts&Humanities Citation Index (AHCI) a časopisov na tzv. čakačke v indexe Emerging Sources Citation Index (ESCI) a, prirodzene, premietne sa aj do databázy Current Contents Connect. Z celkového počtu 21 522 časopisov indexovaných vo WoS Core Collection získalo prvýkrát impakt faktor 9 136 titulov.

Ďalšia novinka je **zaokrúhľovanie hodnoty JIF z pôvodných troch desiatinných miest na jedno**. Týka sa hodnôt rovných alebo väčších ako 0.05. Ak má časopis vypočítaný impakt faktor menší ako 0.049, zobrazí sa hodnota < 0.1. Dôvodom pre tento krok bol tlak vedeckej komunity, eliminovanie falošného dojmu presnosti výpočtov a predovšetkým snaha o to, aby sa pri hodnotení časopisov využívali aj iné indikátory a deskriptívne dáta, ktoré nástroj Journal Citation Reports ponúka, čím sa zabezpečí komplexnosť a väčšia objektivita pri posudzovaní kvality. Aj na toto E. Garfield už v roku 1998 dôrazne upozorňoval.

V roku 2024 získajú časopisy v indexoch AHCI a ESCI k tejto metrike aj **kvartil vypočítavaný z JIF**. Pripomíname, že to je kvartil, ktorý zohľadňuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v metodike rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám.

Zaokrúhľovanie hodnôt JIF vytvorí vyššiu previazanosť časopisov v rámci poradia (rank) v predmetovej kategórii (t. j. viac časopisov bude mať rovnaký JIF), počet pozícií v ranku nebude zhodný s počtom časopisov v kategórii a kvartily nebudú rovnomerne delené podľa počtu časopisov, ale podľa počtu pozícií v ranku. Predpokladá sa, že týmto spôsobom sa zvýši počet časopisov v kvartiloch Q1 a Q3.

Použité zdroje:

[1] GARFIELD, Eugene. Der Impact Factor und seine richtige Anwendung. *Der Unfallchirurg*. 1998, vol. 48, no. 2, p. 413. Anglický preklad The Impact Factor and Using It Corectly je dostupný na:

http://www.garfield.library.upenn.edu/papers/derunfallchirurg_v101%286%29p413y1998.pdf

[2] TOTH SZASZ, Eniko. *Journal Citation Reports Annual Release 2023*

[Nezverejnené snímky programu PowerPoint]. Správa pre: Lucia Nižníková. 30. jún 2023 [cit. 2023-07-07]. Osobná komunikácia.